

Flandra Esperantisto 289 (nov-dec 1959)

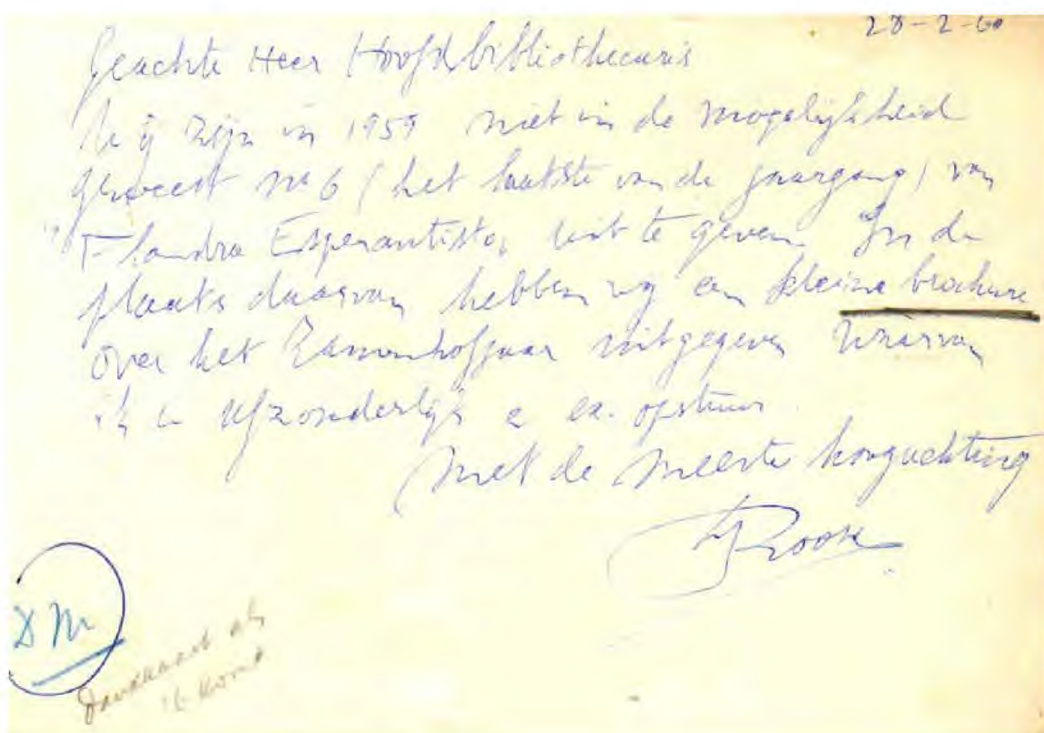
En la kolektoj de la revuo 'Flandra Esperantisto' de la Esperanto-Fondaĵo Cesar Vanbiervliet en Kortrijk mankas la numero 289, la lasta numero de la jarkolekto 1959.

Ĝus trovita postkarto verŝajne donas la klarigon.

Je la 28a de februaro 1960 Fernand Roose, respondeculo de la revuo, skribas al H. Thiery de la publika biblioteko de Gent, ke ne eblis aperigi la lastan numeron de 1959 kaj ke antstataŭe estis presita broŝureto okaze de la Zamenhof-jaro.

Mi do konsideras tiun broŝureton kiel la mankantan numerojn 289.

RR

1859 - 1959

Zamenhof-jaar

Dr. L.L. Zamenhof (15-12-1859 - 14-4-1917)
Auteur van de Internationale Taal (Esperanto)

VERANTWOORDELIJK UITGEVER : VLAAMSE ESPERANTISTENBOND,
SINTE KLARADREEF 59 BRUGGE TEL. 319.81

DRUKK. H. DE BAENE-SERCU, DELAPLACESTRAAT, 3, SINT-KRUIS - TEL. 346.36

Internationaal comité van aanbeveling

Dr. Juscelino Kubitschek de Oliveira, President van Brazilië ;

Vincent Auriol, eertijds President van Frankrijk ; Enrico Celio, eertijds President van de Zwitserse Confederatie ;

Dr. Felix Hurdes, Voorzitter van de Nationale Raad (Parlement) en eertijds Federaal Minister, Oostenrijk ; Camille Huysmans, Voorzitter van de Kamer van Afgevaardigden, België ; Czeslaw Wycech, Maarschalk van het Poolse Parlement (Sejm) ; Leider van de Verenigde Boerenpartij, Polen ; Istvánné Vass, Vice-Presidente van het Parlement, Secretaresse van de Landelijke Raad van het Vaderlandse Volksfront, Hongarije ;

Józef Cyrankiewicz, Minister-President van de Poolse Volksrepubliek ; Dr. W. Drees, Minister van Staat, eertijds Minister-President van Nederland ; Gaston Eyskens, Minister-President van België ; Dr. Ir. H. C. Leopold Figl, eertijds Minister-President, thans Minister van Buitenlandse Zaken, Oostenrijk ; Guy Mollet, eertijds Minister-President, Vice-President van de Raad van Ministers, Frankrijk ; Rt. Hon. Walter Nash, Minister-President van Nieuw-Zeeland ; Ir. Julius Raab, Minister-President van Oostenrijk ; Prof. Antonio Segni, Minister-President van Italië ;

Birger Bergersen, Minister van Eredienst en Onderwijs, Noorwegen ; Wladyslaw Bienkowski, Minister van Onderwijs, Polen ; R. G. Casey, Minister van Buitenlandse Zaken, Australië ; Krste Civenkovski, Lid van de Federale Uitvoerende Raad en Secretaris van de Raad voor Cultuur en Opvoeding, Joegoslavië ; W. Dahanayaka, Minister van Onderwijs, Ceylon ; R. Edenman, Minister van Cultuur en Onderwijs, Zweden ; Prof. Oscar Secco Ellauri, Minister van Buitenlandse Zaken, eertijds Minister van Openbaar Onderwijs, Lid van het Uitvoerend Comité van U.N.E.S.C.O., Uruguay ; Prof. Tadeusz Galinski, Minister van Cultuur en Kunsten, Polen ; Marin Geskov, Staatssecretaris van Onderwijs en Cultuur, Bulgarije ; Prof. Guido Gonella, Minister van Justitie, Italië ; Jorgen Jorgensen, Minister van Onderwijs, Denemarken ; István Kossa, Minister van Verkeer en Posten, Hongarije ; Jayaweera Kuruppu, Minister van de Locale Regering en Cultuur, Ceylon ; Halvard Lange, Minister van Buitenlandse Zaken, Noorwegen ; Ernst Lemmer, Federaal Minister voor Al-duitse Zaken, Duitsland ; Kolonel Marco Aurelio Mérida, Minister van Openbaar Onderwijs, Guatemala ; Dr. Francisco Negro de Lima, Minister van Buitenlandse Zaken, ex-Burgemeester van Rio de Janeiro, Brazilië ; Soren Olesen, Minister van Binnenlandse Zaken, Denemarken ; Prof. Dr. Clovis Salgado, Minister van Onderwijs en Cultuur, Brazilië ; Dr. Ir. Hans-Christoph Seebohm, Federaal Minister van Verkeer, Duitsland ; Lic. Jesus Unda Murillo, Minister van Buitenlandse Zaken, Guatemala ; Prof. Stefan Zólkiewski, Minister van Hoger Onderwijs, Polen ;

Dr. Ir. Hans Frenzel, Oud-Minister, President van de Rekenkamer, Oostenrijk ; Dr. José Carlos de Macedo Soares, eertijds Minister van Justitie, Binnenlandse Zaken en Buitenlandse Zaken, Lid van de Braziliaanse Academie van Fraaie Letteren, Brazilië ; Prof. Dr. Mauricio de Medeiros, eertijds Minister van Gezondheid, Lid van de Braziliaanse Academie van Fraaie Letteren ; Rt. Hon. Lord Pakenham of Cowley, P.C., M.A., eertijds Minister van Transport, Groot-Brittannië ;

Lord Boyd-Orr of Brechin Mearns, eertijds Directeur Generaal van de F.A.O. (Organisatie voor Levensmiddelen en Landbouw), President van de Britse Vredesraad, Erevoorzitter van de Internationale Vereniging van Wereldfederalisten ; Nobelprijswinnaar voor de Vrede (1949), Groot-Brittannië ; Trygve Lie, eertijds Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, Gouverneur van Oslo en Akershus, Noorwegen ;

Prof. Väinö Aaltonen, beeldhouwer, Lid van de Academie van Wetenschappen, Finland ; Prof. Gustinus Ambrosi, beeldhouwer, Oostenrijk ; Rafael Arevalo Martínez, dichter en schrijver, Guatemala ; Paulo Ariste, linguïst, Lid van de Academie van Estland, U.S.S.R. ; Marius Barbeau, D. Litt., F.R.S.C., Directeur van het

nationaal Museum, Canada ; Dr. Alexandre José Barbosa Lima Sobrinho, eertijds Staatshoofd van Pernambuco, Lid van de Braziliaanse Academie van Fraaie Letteren, Brazilië ; Kardinaal Don Jayme de Barros-Camara, Aartsbisschop van Rio de Janeiro, Brazilië ; Prof. Pierre Bovet, psycholoog, Ere-Professor van de Universiteit van Genève, eertijds Directeur van het Internationaal Bureau voor Opvoeding en van het Instituut J. J. Rousseau voor Opvoedkundige Wetenschappen, Zwitserland ; Dr. Anton F. Bruun, Directeur van de Galathea-diepzee-expeditie, Denemarken ; Prof. Dr. Pedro Calmon, Rector van de Universiteit van Brazilië, Lid van de Academie van Fraaie Letteren, Brazilië ; Prof. Dr. Milton Campos, Senator, eertijds Staatshoofd van Minas Gerais, Brazilië ; Ferreira de Castro, schrijver, Portugal ; József Darvas, schrijver en Directeur van een Filmonderneming, Hongarije ; Prof. Emile Delage, Rector van de Universiteit van Bordeaux, Frankrijk ; Emile Delaruelle, Burgemeester van Elisabethville, Belgisch Kongo ; Prof. Petar Dinekov, hoogleraar in de Bulgaarse literatuur, corresponderend lid van de Bulgaarse Academie van Wetenschappen, Bulgarije ; Zygmunt Dworakowski, President van Warschau, Polen ; Prof. Carlos Sabat Ercasty, schrijver en dichter, Lid van de Academie van Schone Kunsten van Uruguay, Professor voor Literatuur in de Faculteit van Humanisme en Wetenschappen, President van het Atheneum in Montevideo, Uruguay ; Prof. Dr. Clemente Estable, bioloog, histoloog en pedagoog, Ere-doctor en Professor van de Medische Faculteit, Directeur van het Nationaal Instituut voor Biologische Onderzoekingen, Lid van de Academie van Schone Kunsten van Uruguay, Vice-President van de Commissie voor de U.N.E.S.C.O., Uruguay ; Dr. Johan Falkberget, schrijver, Noorwegen ; Fernando Ferrari, Federaal Afgevaardigde, Leider van de Braziliaanse Arbeidspartij, Brazilië ; Prof. René Maurice Fréchet, Lid van de Franse Academie van Wetenschappen, Lid van de Academie van Wetenschappen van Polen en van Nederland en van de Internationale Academie van Wetenschappelijke Filosofie, Frankrijk ; Maurice Genevoix, Lid van de Franse Academie, Frankrijk ; Vladimir Georgiev, Secretaris van de Bulgaarse Academie van Wetenschappen, Bulgarije ; Frank G. Hanson, Redacteur van « The Commonwealth », Canada ; Ir. Heikki H. Herlin, Adviseur van de Mijnen, eertijds Lid van het Bestuur van de Internationale Rotary, Finland ; Prof. Martti Hela, Oud-rector van de Hogeschool voor Onderwijzers in Helsinki, Finland ; Thor Heyerdahl, schrijver, Leider van de Kon-Tiki-expeditie, Noorwegen ; Jean Hiernaux, Rector van de Officiële Universiteit van de Belgisch Kongo en Ruanda-Urundi, Belgisch Kongo ; Sigmund Hoel, schrijver, Noorwegen ; Generaal Francisco Jaguaribe Gomes de Matos, President van het Braziliaanse Genootschap voor Aardrijkskunde, Brazilië ; Franz Jonas, Nationale Raad, Burgemeester van land en stad van Wenen, Oostenrijk ; Georgi Karaslavov, schrijver, Bulgarije ; Prof. Dr. Seiji Kaya, Rector van de Universiteit van Tokio, President van de Bond van Staats-Universiteiten, Japan ; Prof. Dr. Tadeusz Kotarbinski, President van de Poolse Academie van Wetenschappen, Polen ; Stanislaw Kulezynczki, President van het Poolse Vredescomité, President van de Poolse Democratische Partij, Polen ; Tyyne Leivo-Larsson, Ambassadeur van Finland in Oslo, Finland ; Mr. Rita Lopez de Llergo, Directeur van het Nationaal Instituut voor Aardrijkskunde, Mexico ; Prof. Dr. G. P. Malalasekera, O.B.E., M.A., Ph. D., D. Litt., Professor voor Pali en Boeddhistische Beschaving, Deken van de Faculteit voor Oosterse Studies, Ambassadeur van Ceylon in de U.S.S.R., Tsjecho-Slowakije en Polen, Hoofdredacteur van de Encyclopedie voor het Boeddhisme, eerste President van de Boeddhistische Wereldfederatie, Ceylon ; Prof. Dr. Octavio Mangabeira, Senator, eertijds Staatshoofd van Bahia, Lid van de Braziliaanse Academie van Fraaie Letteren, Brazilië ; Dr. Carlos Martínez Duran, Rector van de Nationale Universiteit van Guatemala, Guatemala ; Lic. José Mata Gavidia, Deken van de Faculteit van Sociale Studies, Guatemala ; Janko Maur, schrijver, Lid van de Witrussische Bond van schrijvers, U.S.S.R. ; Prof. Dr. Aladar Mód, Lid van de Hongaarse Academie, Hongarije ; Lic. Adolfo Molina Orantes, Directeur van de Nationale Commissie van U.N.E.S.C.O., Guatemala ; Dr. Herbert Moses, President van de Braziliaanse Journalistenbond, Brazilië ; Herbert A. Mowat, publicist, Canada ; Georgi Nagakov, Vice-Voorzitter van de Bulgaarse Academie van Wetenschappen, Lid van de Wereldraad voor Verdediging van de Vrede, Bulgarije ; Odd Nansen, architect, President van de Noorse Afdeling van de Wereldbond van Wereldfederalisten, Noorwegen ; Martin Niemöller, President

van de Duitse Vredesbond, Duitsland ; Prof. Belco Nikolov, Rector van de Universiteit in Varna, Bulgarije ; E. Norinder, Adviseur voor Opvoedingsaangelegenheden, Zweden ; Sergej Obručef, Lid van de Academie van de U.S.S.R., U.S.S.R. ; R. H. Oittinen, Hoofd-directeur van de Onderwijs-administratie, Finland ; Erich Ollenhauer, President van de Socialistische Partij, Duitsland ; Prof. Marcus L. Oliphant, F.R.S., Directeur van het Departement van Kernfysica van de Australische Nationale Universiteit, Australië ; Prof. Dr. Gyula Ortutay, folklorist, Lid van de Presidentele Raad van de Hongaarse Volksrepubliek, Rector van de Wetenschappelijke Universiteit van Budapest, Hongarije ; Jean Paelinck, Gouverneur van de Provincie Katanga, Belgisch Congo ; Prof. Mario Pei, linguist, U.S.A. ; Prof. Aarni Penttilä, Rector van de Pedagogische Hogeschool in Jyväskylä, Finland ; Dr. Ademar Pereira de Barros, Burgemeester van Sao Paulo, Brazilië ; Camille E. Pouliot, M. D., Minister van Jacht en Visserij van de Provincie Québec, Canada ; Jorge G. Quintana, Directeur van de Nationale Hogeschool voor Biologie, Mexico ; Prof. Paavo Ravi, eertijds Rector, Lid van de Finse Academie, Finland ; Dr. Alfonso Reyes, schrijver, President van de Taalkundige Academie, Mexico ; Jules Romains, schrijver, Frankrijk ; Prof. Dr. Istvan Rusznyak, President van de Hongaarse Academie van Wetenschappen, Hongarije ; Prof. Gurgun Sevak, linguist, Lid van de Academie van de Armeense Republiek, U.S.S.R. ; F. E. Sillanpää, schrijver, Nobelprijswinnaar voor Literatuur 1939, Finland ; S. F. de Silva, B.A., Directeur van Opvoeding, Ceylon ; Lola Solar, Presidente van de Europese Bond van Christen-Democratische vrouwen, Oostenrijk ; Franz Stein, Opper-Burgemeester van Mainz, Ere-senator van de Universiteit van Mainz, Duitsland ; Prof. Dr. Sutarman, Professor van de Medische Faculteit in Djakarta, Secretaris van de Indonesische Universiteit, President van de Padvinder-beweging, Indonesië ; Arpad Szakasits, publicist, President van de Hongaarse Journalistenbond, Hongarije ; Prof. Stanislaw Turcki, Rector van de Universiteit van Warschau, Polen ; Prof. Kalle Väisälä, Ph. Dr., Lid van de Finse Academie van Wetenschappen, Finland ; Prof. Yrjö Väisälä, astronoom, Lid van de Finse Academie, Finland ; Amand van Roy, Rector van het Koninklijk Atheneum, Belgisch Kongo ; Prof. Architect José Claudio Williman, President-Directeur van het Instituut voor Hogere Studies, Uruguay ; Prof. Dr. Hideki Yukawa, fysicus, Nobelprijswinnaar, Japan.

MANIFEST

ter gelegenheid der 100ste verjaardag van de geboorte van
DOKTER L.L. ZAMENHOF.

De 15e december 1959 zal het de honderdste verjaardag zijn der geboorte van dokter L. L. ZAMENHOF.

Doordrongen van een diep humanisme en bewust dat de taalverscheidenheid de fundamentele hindernis vormt tot alle aspecten voor internationale communicatie en, als gevolg, ook tot betere verstandhouding onder de volkeren, wijdde L. L. ZAMENHOF zijn groot talent en al zijn krachten toe aan de oplossing van dit vraagstuk.

In het jaar 1887 verscheen te WARSCHAU het eerste leerboek van de internationale taal, die ZAMENHOF onder het pseudoniem "ESPERANTO" publiceerde. Naar dit pseudoniem werd de taal later ook vaak genoemd.

In iets meer dan zeven decennia verspreidde zich de taal over de ganse wereld en werd op onze dagen een maatschappelijk feit en een gewichtige culturele factor waaraan niet te twijfelen valt.

Elk jaar komen 10.000 à 15.000 personen, behorende tot de meest verschillende taalgroepen, in verschillende internationale kongressen, conferenties, seminaries en andere schikkingen samen en gebruiken slechts de internationale taal voor hun verslagen, voordrachten, lezingen, besprekingen en persoonlijke con-

tacten. Deze zijn de enige internationale ontmoetingen van onze tijd, waarbij de besprekingen niet alleen gebeuren zonder tolken, maar eveneens zonder veranderingen en op basis van een volledige gelijkheid door het gebruik van één enkele neutrale taal.

Een niet te schatten aantal mensen, uit alle maatschappelijke lagen, onderhouden voortdurend schriftelijke contacten, over alle taalgrenzen heen, bij middel van de internationale taal.

De wetenschappelijke literatuur en de mooie letteren in de internationale taal — net zo de vertaalde als de originele — zijn reeds zeer verscheiden en waardevol. Onophoudend verschijnen nieuwe werken. Een niet te onderschatten aantal bladen en vaktijdschriften worden regelmatig in Esperanto uitgegeven. De toepassing van de taal in de wetenschap en voor vakdoeleinden neemt voortdurend uitbreiding.

In radio, toerisme, handel en op andere gebieden verwerft Esperanto nieuwe stellingen.

Parallel ontwikkelt zich de taal inwendig op de zelfde wijze als deze waarop gelijk welke literaire taal evolueert, maar gelijktijdig om wille van het voortdurend aangroeien der internationale contacten, versterkt eveneens haar eenheid en samenhang.

De Algemene Conferentie van de UNESCO die het Verslag van de Algemene Directeur van deze organisatie besprak, bij haar resolutie van de 10e december 1954: "stelde de resultaten vast door Esperanto bereikt op het gebied van de internationale intellectuele uitwisselingen en voor de toenadering der volkeren" en erkende "dat deze resultaten beantwoorden aan de doeleinden en idealen van UNESCO".

De praktische toepassing van Esperanto toonde aan dat de fundamentele belemmering tot internationaal verkeer en samenwerking — de hindernis der taalverschiedenheid — is geweerd door diegenen die de internationale taal machtig zijn. Deze belemmering is evenzo te overwinnen door alle anderen. Er is slechts goede wil nodig en een weinig inspanning om de taal te leren.

Gedurende het ganse jaar 1959 zullen over de hele wereld verschillende schikkingen genomen worden om de 100ste verjaardag van de geboorte van dokter L.L. ZAMENHOF te herdenken. Om deze werking, die haar hoogtepunt zal bereiken op 15 december 1959, te bundelen, werd een speciaal Internationaal Inrichtend Comité gevormd dat werkt onder de auspiciën van een Internationaal Beschermend Comité waarin vooraanstaande persoonlijkheden der wetenschap, literatuur en het algemeen cultureel en openbaar leven, en dit uit verschillende naties, zetelen.

Het Internationaal Inrichtend Comité richt een

OPROEP

tot alle internationale staats- en private organisaties;

tot alle internationale en nationale wetenschappelijke, literaire, geleerde, culturele, handels- en andere instellingen;

tot alle directies van televisie en radio;

tot de redacties van dagbladen en tijdschriften;

tot de professoren en leraars en tot alle andere culturele werkers;

om in een passende vorm de 100ste verjaardag van de geboorte van dokter L.L. ZAMENHOF in herinnering te brengen en hulp en steun te verlenen voor de verdere verbreiding van de internationale taal ESPERANTO.

Het Internationaal Inrichtend Comité richt zich rechtstreeks tot ieder persoon die zelf de moeilijkheden van het taalverschil in internationale betrekkingen ondervond met het verzoek zonder uitstel Esperanto te leren en zodoende niet slechts zelf van de vele voordelen te genieten die de kennis der taal biedt, maar ook bij te dragen tot haar verspreiding. Hoe talrijker de personen zijn die de internationale taal kennen en gebruiken des te groter is haar waarde en des te nuttiger wordt de kennis der taal voor ieder afzonderlijk individu.

Esperanto stelt zich niet ten doel de bestaande nationale talen te vervangen maar slechts de taalchaos te weren in de internationale betrekkingen door aan ieder dienstig te zijn als neutraal werktuig van internationale communicatie.

BASISPROGRAMMA DER SCHIKKINGEN TER GELEGENHEID VAN HET ZAMENHOFJAAR

Het inrichtend Internationaal Comité aanvaardde, tijdens zijn bijeenkomst van de 5e augustus 1958 te MAINZ, volgend basisprogramma voor de schikkingen in het Zamenhofjaar:

1. Verspreiding van het werk van Prof. E. PRIVAT nopens het leven van ZAMENHOF en eventueel van andere biografische werken nopens ZAMENHOF, in Esperanto en in zoveel nationale talen als mogelijk.
2. De uitgave van een speciaal document betreffende het leven en werk van ZAMENHOF, in Esperanto en in zoveel nationale talen als mogelijk, (te verzorgen door het Centrum van Onderzoek en Documentatie - LONDEN).
3. Een reeks documenten nopens ZAMENHOF en de internationale taal, uit te geven door het Centrum van Onderzoek en Documentatie gedurende het ganse jaar 1959.
4. Het Centrum van Onderzoek en Documentatie zal rechtstreeks artikelen nopens ZAMENHOF aan de wereldpersagentschappen en haar medewerkers leveren voor vertaling en publicatie in de nationale talen. Deze artikelen worden geschreven door de meest vooraanstaande persoonlijkheden uit verschillende landen, voornamelijk taalkundigen, die de internationale taal spreken. Zo enigszins mogelijk zullen deze artikelen ook in boekvorm uitgegeven worden op het einde van het jaar 1959.
5. De inlichtingsdienst van de Universele Esperanto Bond zal gedurende het jaar 1959 inlichtingen leveren, nopens ZAMENHOF en de recente vorderingen der internationale taal, aan de inlichtingsdiensten der landelijke Esperanto-organisaties en aan de wereldpersagentschappen, tot publicatie in de nationale dagbladen en tijdschriften.
6. Bijzondere actie in televisie en radio voornamelijk tot dit doel gebruik makende van de radio-omroepen die reeds uitzenden in de internationale taal.
7. Bijzondere feesten gedurende het Esperanto Wereldcongres in het jubeljaar 1959 te WARSCHAU.
8. De internationale Esperanto-tijdschriften zullen het ganse decembernummer 1959 aan de schepper van Esperanto wijden. In begin 1959 zullen inleidende artikelen verschijnen nopens het Zamenhofjaar.
9. De besturen der landelijke Esperanto verenigingen zullen een speciaal nummer van hun blad uitgeven, in de nationale taal,

met artikelen nopens het leven en werk van ZAMENHOF. Deze uitgave zal op een zo groot mogelijk aantal exemplaren worden verspreid.

10. Alle Esperanto-kongressen — landelijke, vak- en speciale kongressen — zullen plechtige zittingen hebben (met voordrachten, muzikale programmapunten, declamaties e.d.) welke toegewijd worden aan ZAMENHOF. Personen die de internationale taal spreken zullen eveneens aan de verjaardag doen denken in andere internationale of nationale kongressen en besprekingen.
11. Alle plaatselijke Esperanto-groepen in de wereld zullen op de verjaardag zelf hoogstaande publieke voorstellingen inrichten in de mooiste zalen. Volgens de mogelijkheden doen ze dit in samenwerking met vooraanstaande plaatselijke culturele verenigingen en nodigen de pers uit en de vertegenwoordigers van de plaatselijke-, provinciale- of staatsculturele organisaties en opvoedkundige instanties. (Bijzonderheden nopens deze feesten zullen gegeven worden door de landelijke Esperanto-organisaties; suggesties zullen gegeven worden door de Culturele Commissie van de Universele Esperanto Bond).
12. Herdenkingszegels uit te geven in zoveel landen als mogelijk.
13. De landelijke Esperanto organisaties en de plaatselijke Esperanto verenigingen zullen trachten te bekomen dat in zoveel mogelijk plaatsen een straat of plein naar "ZAMENHOF, auteur van de internationale taal Esperanto" of "Esperanto" zou worden genoemd. Het feit dat reeds ongeveer 100 steden straten of pleinen bezitten met de naam "ZAMENHOF" of "Esperanto" zal deze actie vergemakkelijken. Men zal ook pogen monumenten op te richten ter ere van Dokter ZAMENHOF in navolging van meerdere steden welke dit reeds deden.
14. Publicatie van een documentaire film nopens ZAMENHOF en zijn werk (zal verzorgd worden door Polen).
15. Volgens de mogelijkheden een uitgave in 1959 van een volledige bibliografie der werken verschenen in de internationale taal.
16. Uitgifte van herdenkingsluitzegels en foto in verschillende formaten van Dokter L.L. ZAMENHOF (zal verzorgd worden door de Universele Esperanto Bond).
17. Alle feesten en schikkingen — 't zij plaatselijke, 't zij landelijke of in internationaal verband — zullen op grote schaal aangewend worden tot meerdere inlichting bij middel van pers, radio, tentoonstellingen, plakbrieven, vlugschriften en andere middelen, volgens de landelijke en plaatselijke omstandigheden.

Dr. L. L. Zamenhof

(1859 - 1959)

door Prof. Dr. Edmond Privat, Ere-President van Radio-Genève

Een honderdtal steden in Europa en in Zuid-Amerika heeft reeds aan een van hun straten de naam gegeven van Dr. L. L. Zamenhof, die in 1887 in Warschau zijn eerste leerboek van de Internationale Taal uitgaf onder het pseudoniem "Doktoro Esperanto" — de man die hoopt, Inderdaad hoopte hij, dat dit woordenlijstje van de stamwoorden, die gemeenschappelijk zijn aan de voornaamste indo-europese talen als basis zou kunnen dienen voor een neutraal verkeersmiddel tussen de verschillende volkeren en dat het gebruik daaraan de groei, de verrijking en het vloeiende van een levende taal zou geven.

Om dit mogelijk te maken stelde hij enkele eenvoudige regels voor de spraakkunst vast en een lijst van voor- en achtervoegsels voor normale afleidingen. Voor het overige stelde hij vertrouwen in het leven en in de natuur, liever dan een geheel gereed kunstmatig product voor te stellen. Juist in die wijsheid was zijn wetenschappelijke helderziendheid gelegen. Inderdaad heeft deze klankrijke taal, die men nu in de uitzendingen van tal van radiostations in verschillende landen en in steeds meer internationale congressen onder de naam Esperanto kan horen, zichzelf door het gebruik opgebouwd op de grondslagen gegeven door Zamenhof, die zoals hij zelf zeide de initiatiefnemer en niet de schepster wilde zijn.

Een profetische beweegreden

De groei van de taal en van de literatuur in Esperanto werd krachtig ondersteund door de idealistische beweegredenen, die Zamenhof en zijn vrienden inspireerden. Zamenhof werd in 1859 in Bialystok in Lithauen geboren, in dat oostelijk deel van de oude Poolse republiek, dat door het Russische rijk was geannexeerd en waar de tsaren honderdduizenden Joden heenzonden. De vader van Zamenhof was zelf een Jood en leraar in vreemde talen. De zoon Ludwik leed als kind onder de vijandige verhoudingen, die er onder de bewoners van Bialysok met hun verschillende talen bestonden. De overheidspersonen waren daar Grieks-Orthodox en zij spraken Russisch. De meer gegoeden waren grotendeels Katholieken, die Pools spraken, terwijl het volk ten dele uit Lithauers of Wit-Roethenen bestond. De handelaren waren voor het merendeel Joden, die Jiddisch spraken en in een afzonderlijke wijk woonden. De talen, de gewoonten, de godsdiensten waren verschillend en door vooroordelen waren de mensen verdeeld. De knaap had de indruk, dat onwetendheid en misverstand oorzaak waren van vele van de ruwste gevechten. Hij meende, dat een gemeenschappelijke taal reeds een gedeelte van de scheidsmuren zou wegnemen en althans onderling

begrijpen tussen verschillende volkeren zou mogelijk maken.

Dit denkbeeld ging met hem mee naar Warschau, waarheen de familie verhuisde en waar hij het gymnasium ging bezoeken. Het bleef hem bij gedurende zijn gehele loopbaan, te zamen met de wil om zijn leven te wijden aan het stichten van vrede tussen de naties. Hij was diep doordrongen van de fundamentele eenheid van de mensheid niettegenstaande de verschillende verdeeldheden en hij legde de nadruk op dat bewustzijn in zijn latere dichtelijke werken, want hij had een poëtische en vooruitziende geest.

Zamenhof voorzag, dat er een tijd zou komen, waarin de mensheid zijn ziel zou zoeken en een orgaan zou nodig hebben om dat tot uitdrukking te brengen. Die overtuiging spoorde hem aan, niet alleen tot een taalkundig, maar ook tot een literair initiatief en dat heeft zonder twijfel vleugels gegeven aan de Esperanto-beweging met zijn congressen, zijn tijdschriften en zijn boeken.

Dat bevestigde de Volkenbond in zijn rapport, aangenomen in zijn algemene vergadering in 1922 en UNESCO in zijn resolutie van 1954, toen deze verklaarde, dat de resultaten door Esperanto bereikt in overeenstemming zijn met de doeleinden van UNESCO zelf om het bewustzijn van de gehele mensheid te doen ontwakken. Dat was juist wat Zamenhof wilde.

De loopbaan

Geen enkele taal kan leven zonder ziel. Iedere nationale taal brengt de ziel van een volk of van een beschaving tot uiting.

Esperanto drukt het verhangen uit van de mensheid naar eenheid en die inspiratie verklaart het geheim van zijn opleving. Zelfs alleen reeds uit zuiver taalkundig oogpunt wekt het verschijnsel belangstelling. Zamenhof zelf vertelt, dat hij en zijn kameraden van het gymnasium in de nieuwe taal zongen over het wegvallen van de vijandige scheidsmuren tussen de naties. Dit gebeurde in 1878 toen zij de internationale woordenlijst hadden geleerd, die hij reeds als jongen had samengesteld. Maar zijn realistische vader nam de schritten in beslag, waarin de jongeman zijn woordenlijst had geschreven en zijn spraakkunst en zijn gedichten en gebood zijn zoon die dromen te laten varen en zich voor zijn loopbaan voor te bereiden. Hij liep dus het gymnasium af, studeerde in Moskou medicijnen en werd dokter. Later studeerde hij nog in Wenen en specialiseerde zich in Warschau als oogarts.

Maar toch verliet zijn droombeeld hem nooit en aan zijn levensdoel bleef hij onwankelbaar trouw.

In 1887 trouwde hij en zijn schoonvader Silbernik steunde hem financieel bij de uitgave van het Eerste Leerboek en de internationale woordenlijst van Doktoro Esperanto. Het duurde lang eer hij bijval kreeg, totdat Leo Tolstoj, de grote Russische schrijver, het boekje las en in de revue van de uitgeverij Posrednik in 1894 openlijk alle Christenen aanbeval de taal te leren, want "de moeite is zo gering en de mogelijke gevolgen voor de mensheid zijn zo groot, dat niemand moet nalaten de proef te nemen".

In de laatste jaren van de eeuw interesseerden beroemde Franse geleerden zich voor de zaak en in de Academie voor Morele en Politieke Wetenschappen diende George Picot een rapport in van de Geneefse filosoof Ernest Naville, die de invoering van het Esperanto in alle scholen van de gehele wereld aanbeval.

Er verschenen tijdschriften in de taal in verschillende landen, er werden verenigingen gesticht en in 1905 kwam in Boulogne-sur-Mer het eerste Esperantowereldcongres bijeen, waaraan Zamenhof zelf deelnam, tegelijk met generaal Sébert van de Franse Académie des Sciences, met de psycholoog Boirac, rector van de Universiteit in Dijon en met 800 baanbrekers uit 30 landen.

Dit was de eerste internationale ontmoeting op ruime schaal, waarbij slechts Esperanto werd gebruikt. Het was ook de eerste gelegenheid voor veel van de congressisten om de taal te horen en te spreken. Men vroeg zich af of het experiment zou slagen en de journalisten waren verwonderd over het volledige begrijpen en het gemak van de besprekingen. Wanneer men de tegenwoordige congressen met het eerste vergelijkt, dan valt natuurlijk een grotere eenheid in de uitspraak op, een meer vloeiend spreken en een veelvuldiger wel-sprekendheid, maar reeds toen klonk de taal als een levende taal, vooral uit de mond van de Slaven.

Het meest verwonderd was Dr. Zamenhof zelf, die de Franse regering toen tot Ridder van het Legioen van Eer maakte. Uit de mond van de congressisten klonk nu de nieuwe taal, die gegroeid

was uit dat eerste begin, dat hij in zijn jeugd met zijn mede-gymnasiasten beproefd had. Maar wat hem zelfs nog meer verwonderde, dat was de algemene geest van broederschap tussen de afgevaardigden van verschillende nationaliteit en hun bevrijding van alle complexen van minderwaardigheid of superioriteit van de moedertalen. Dat bracht hij tot uitdrukking in een gedenkwaardige rede, waarin hij zijn vreugde over die gelijkheid uitsprak. Van hun kant waren de congressisten onder de indruk van zijn in het oog vallende bescheidenheid en zelfs enige beedsheid tegenover het publiek. Hij gedroeg zich altijd zeer nederig en liet gaarne de voorname plaats aan anderen over.

Denkbeelden over de ethica

Het tweede Esperantowereldcongres had in 1906 te Genève plaats en daar gaf Dr. Zamenhof uiting aan zijn smart over het program, dat zo juist de straten van zijn geboortestad Bialystok met bloed had bevlekt. Het derde kwam in 1907 in Cambridge bijeen en vlak daarna ontving de burgemeester van Londen, Sir Vezey Strong, Zamenhof plechtig in de Guildhall in een grote openbare bijeenkomst, waar deze laatste antwoordde in een opmerkenwaardige rede over het verschil tussen vaderlandsliefde en chauvinisme. En elk jaar kwamen zulke congressen bijeen en Zamenhof sprak altijd in een gedenkwaardige openingsrede zijn denkbeelden uit over verdraagzaamheid en menselijke rechten.

Na 1912 hield hij met die gewoonte op en besloot hij afstand

te doen van de ereplaats in de congressen en zijn volledige persoonlijke vrijheid te hernemen. Hem hielden de ethische problemen van de mensheid bezig en hij wilde de uitsluitend taalkundige zijde in de handen laten van de inmiddels opgerichte organisaties, o.a. van de Academie van schrijvers en taalkundigen.

Tot het rassen-wereldcongres in Londen in 1912 richtte hij een rapport, waarin hij de geleerden ondersteunde, die van oordeel waren, dat de traditionele en morele verschillen van meer betekenis waren dan de fysische. Hij was van mening, dat de volkeren voornamelijk verdeeld zijn door hun talen en hun godsdienstige gewoonten. Daarom beval hij het onderwijs aan van een neutrale taal en het aannemen van een neutrale, algemeen menselijke ethiek.

De eerste wereldoorlog van 1914 was een wrede slag voor die grote vriend van het mensdom. Russische en later Duitse legers bezetten Warschau, terwijl hij reeds aan een ernstige hartziekte leed. In 1916 schreef hij zijn "Brief aan de Diplomaten", waarin hij aanbeval, dat men niet alleen denke aan de veranderingen van de landsgrenzen, maar dat men waarborgen geve aan de minderheden voor hun taal- en godsdienstige rechten. Hij gaf ook de raad om neutrale namen te geven, bij voorkeur aardrijkskundige, aan provincies of staten met bewoners met verschillende talen, om te voorkomen, dat gedeelten van de bevolking zich

vreemd zouden gevoelen in hun eigen land als dit genoemd werd met de naam van een overheersend ras. Hij juichte namen toe als Verenigde Staten of Zwitserland, die niet de naam bevatten van een stam boven de andere.

Dr. Zamenhof stierf in april 1917. Zijn Internationale Taal verloor tweemaal door een wereldoorlog een groot gedeelte van zijn aanhangers en van zijn bibliotheken, maar tweemaal herleefde hij en breidde zich uit. Nu wordt de taal niet alleen door Esperanto-congressen gebruikt, maar ook door andere technische en speciale wereldconferenties, zoals door bijeenkomsten van onderwijzers, Katholieken, Protestanten, van arbeiders, voor tourism e.d. Overal waar het Esperanto doordringt, brengt het ook wat van de algemeen menselijke geest mee, waardoor Zamenhof geïnspireerd werd. Van een zuiver taalkundig oogpunt bezien, ontwikkelt het zich en groeit het op de natuurlijke wijze, die hij voorzag.

De gedrukte werken van Zamenhof omvatten niet alleen zijn gedichten, redevoeringen en artikelen, maar ook vertalingen van Gogol, van Shakespeare, van Dickens, van Goethe, van Molière, van Andersen en van het gehele Oude Testament, dat door de British Bible Society in het Esperanto werd uitgegeven, te zamen met het Nieuwe Testament. Hij was een talentvol schrijver met een sterk gevoel voor het muzikale ritme van de stijl.